

KANOLA (KOLZA)

TARIMI

Dr. Sami SÜZER

Ziraat Yüksek Mühendisi

Yetiştirme Tekniği Bölüm

Başkanı

Tel: 0(284) 2358182 Faks: 0284

2358210

samisuzer@ttae.gov.tr

www.ttae.gov.tr

1. KANOLA TARIMININ ÖNEMİ: Bir yağ bitkisi olan kanola (*Brassica napus Oleifera* sp.), ülkemize Balkanlardan gelen göçmenlerle kolza ve rapiska adı ile 1960 yıllarında getirilmiştir. Kanola ekilişi son yıllarda, başta Trakya olmak üzere ülkemiz genelinde uygun iklim koşullarında hızla artmaktadır. Kanadalı bitki ıslahçıları 1970'li yıllarda kolza bitkisi üzerinde yaptıkları yoğun ıslah araştırmalarıyla elde ettikleri, yağında %2'nin altında erusik asit ve küspesinin her gramında 30 mikromol'un altında glukozinolat içeren, yeni çeşitlere **kanola** adını vermişlerdir.

Kanola tohumlarında %40-50 arası yağ bulunmaktadır. Kışlık ve yazlık çeşitleri bulunan kanolanın yağında insan sağlığı için çok faydalı olan %63 oranında Omega-9 ve %11 oranında Omega-3 yağ asitleri bulunmaktadır. Kanola tohumlarından elde edilen ham yağ rafineri edildikten sonra daha çok **sofralık** olarak tüketildiği gibi metanol ile katalizör eşliğinde normal basınç ve ısıda estere **biyodizele** dönüştürülerek diesel motorlarda B-%20 oranında yakıt olarak kullanılmaktadır.

Kanola ülkemizin bitkisel yağ açığını kapatması, organik maddece toprağın yapısını düzeltmesi, küspesinde %38-40 arası protein bulunması, arı ve arıcılara erken ilkbaharda bol nektar sağlaması bakımından dünyada da çok fazla ekilen bir yağ bitkisidir.

2. İKLİM VE TOPRAK İSTEKLERİ:

Kanola bitkisinin kışlık ve yazlık tipleri bulunmaktadır. Ülkemizde genellikle kışlık kanola tarımı yapılmaktadır. Kışlık kanola -15°C'ye kadar soğuklara dayanabilmektedir. Ancak kışa girerken kuvvetli bir kök oluşturması ve yapraklarının rozetleşmesini tamamlamış olması gerekmektedir. Bunun için kanola, eylül ayında tavlı toprağa ekilmeli ve zamanında çıkış yapmalıdır. Bitki çıkışı için

kurak yıllarda gerekirse bir defa yağmurlama sulama yapılarak kış gelmeden bitkilerin yeterince kuvvetlenmesi sağlanmalıdır.

Kanola bitkisi çok kumlu topraklar dışında hemen hemen her toprakta yetişmektedir. Toprak yüzeyinin tesviyesi iyi olmalıdır, çünkü su tutan, göllenen tarım alanlarında zarar görmektedir. En iyi yetiştiği toprak, Ph:**6.5-7.5** arası, humuslu derin yapılı nötr veya hafif alkali ve hafif asit topraklardır.

3. TOPRAK HAZIRLIĞI: Ön bitki hububat olduğunda kanola ekilecek tarla gölge tavında veya düşen yağışlardan sonra 15 cm derinlikte pulluk ile sürüm yapılır. Sürüm ile anız toprağın altına gömülür, daha sonra gerekirse ekim öncesi gübre santrifüj gübre makinesi ile verilerek goble disk çekildikten sonra yabancı ot ilacı uygulanıp tırmık ve merdane çekilir.

4. GÜBRELEME: Gübreleme, öncelikle toprak analizine göre yapılmalıdır. Genel bir tavsiye olarak kanola tarımında dekardan 350 kg'ın üzerinde tane verimi alabilmek için saf olarak **15 kg/da azot**, toprakta ihtiyaç varsa **5-6 kg/da arası fosfor** ve **6-8 kg/da arası potasyum** yeterli olmaktadır. Azotlu gübrelerin kanola tarımında ideal uygulanması üçe bölünerek yapılır. Ekimle birlikte birinci azotlu gübrelemede **amonyum sülfat (%21)** veya **18-46-0** ile **20-20-0+1Zn kompoze** gübrelerinin birinden **25 kg/da**, ikinci uygulama şubat ayında **üre 10 kg/da**, üçüncü uygulama mart ayı içersinde **amonyum sülfat (%21)** veya **amonyum nitrat (%26N)**'tan **15-20 kg/da** arası tarlaya verilir. Toprakta **kükürt(4kg/da)**, **magnezyum(4kg/da)**, **çinko ve bor(30 g/da)** gibi besin maddelerine ihtiyaç varsa gerekli gübreleme mineral veya sıvı gübrelerle yapılır.

5. YABANCI OT MÜCADELESİ: Hızlı gelişme yeteneğine sahip yabancı otlar gerekli ekim öncesi veya ekim sonrası herbisitler ile ilaçlama yapılmaz ise özellikle kanolanın kış devresindeki döneminde faydalı tarla alanını kaplayarak ve bitki besin maddelerine ortak olarak önemli oranda zarar yaparlar. Bu nedenle kanola için kritik ilk gelişme döneminde yabancı otlarla kimyasal veya mekanik olarak yabancı ot mücadelesi yapılmalıdır. Trakya'da bazı çiftçiler kanolada yabancı ot mücadelesinde başarılı olarak ekimden bir-iki hafta önce toprağa karıştırılan *Trifularalin*'den **100-150 cc/da** arası; ekim sonrası ve çıkış öncesi *Azotrax®*'den **200 cc/da**, çıkış sonrası görülebilecek dar yapraklı buğday, yulaf gibi otlara karşı *Propaquizafop*'den **40 cc/da**, *Agil Extra®*'den **35 cc/da**, *Formula®* veya *Targa Super®*'den **100cc/da**; geniş yapraklı yabancı otlara karşı da *lontral®* isimli herbisitten **100 cc/da** kullanılmaktadır. Kanola bitkileri 30-40 cm olunca görülebilecek bazı besin maddesi noksanlıkları, hastalık ve zararlılara karşı dekara **50 g** tebuconazole + **15g** lambda kleothrin + **1 kg** magnezyum sülfat + **100 g** bor uygulaması yapılabilir.

6. EKİM ZAMANI: Trakya gibi kışın ısı -15°C'lere düştüğü karasal iklime sahip bölgelerde kanola ekimi olabildiğince erken eylül ayı içerisinde yapılmalı, bitkiler de mutlaka ekim ayında çıkış yaparak kışa 6-8 yaprak arasında (rozet devresi) girmeli ve kuvvetli bir kök sistemi ile soğuklara dayanıklılık kazanmalıdır.

7. TOHURLUK: Tercih edilecek kanola tohumluğu ekileceği bölgede denenmiş, çimlenme oranı yüksek, üretim izinli ve kış soğuklarına dayanıklı olması gerekmektedir. Ülkemizde **kışlık** olarak *Elvis*, *Emleme*, *ES Hydromel*, *EGC-7461*, *PR46W31*, *Nelson* (*Petrol*), *Smart*, *Likord*, *Licrown*, *Oase*, *Bristol*, *Californium*, *Capitol*, *Eurol* ve **yazlık** olarak *Heres*, *SARY*, *Orkan*, *Gladiator* ve *Licasmos* çeşitleri üretim izinlidir. Üreticiler, ürünlerinin yağında erusik asit olmaması için her yıl sertifikalı yeni tohumluk almalarında fayda görülmektedir.

8. EKİM ŞEKLİ: Kanola ekimi yonca ekim makinesi gibi küçük tohumları ekebilen mekanik (şanzımanlı) hububat ekim makinesi ile 15-17 cm sıra arası ve 4-5 cm sıra üzeri

olmak üzere ekilebilir. Dekara yaklaşık **500 g** tohumluk, çıkışta 1 m² de 60 ile 100 arasında bitki sıklığı için yeterli olmaktadır. Ekim derinliği 2 cm 'den fazla olmamalı ve ekim işlemi sonrası düzgün bir çıkış için tarlaya mutlaka bir **merdane çekilmelidir**.

9. EKİM NÖBETİ: Kanola yetiştiriciliğinden yüksek verim alabilmek için mutlaka münavebe yapılmalıdır. Kanolanın gireceği bazı münavebe modelleri **1. Model:** Buğday + Kanola + Fiğ + Ayçiçeği veya **2. Model:** Arpa + Kanola + Buğday+Ayçiçeği.

10. HASTALIK VE ZARARLILAR: Şu an için önemli hastalık görülmemesine karşın, bazı zararlıları toprak pireleri, tarla salyongozu, sap hortumlu böceği, lahana böceği ve yaprak bitidir. Kanola tarlasında çiçeklenme öncesi ve çiçeklenme döneminde görülebilecek lahana böceği gibi zararlılara karşı **15 g/da lambda cleothrin** gibi uygun bir pestisit arıların çalışmadığı akşam saatlerinde uygulanabilir.

11. HASAT VE DEPOLAMA: Kanola, çeşidin erkenciliğine bağlı olarak çiçeklenmeden 40 ile 50 gün sonra hasat olumuna gelir. Trakya'da 20 haziran civarında kanola hasadı yapılmaktadır. Kanola hasat olumuna geldiğinde üstten birkaç kapsül çatlar, bitkilerin sap, yaprak ve kapsülleri tamamen kuruyup kahverengine dönüşür. Hasat sırasında kapsüllerdeki danelerin rutubeti % 9.0'ı geçmemeli, biçerdöverin pervanesi en üste kaldırılmalı, en ağır devirde dönmeli, balaban devri düşürülmeli(600-650), elekler tamamen kapalıya yakın olmalı, biçerdöver hızı maksimum 4 km/sa olmalı, rüzgarlık devri düşürülmelidir. Hasat edilen ürün yaş ise harman yerinde 3-4cm kalınlığında serilerek iyice kurutulup emniyetli bir depolama için tane rutubeti muhakkak % 8'in altına düşürülmelidir.

12. SONUÇ: Kanola tarımında yüksek ve kaliteli ürün, iyi toprak hazırlığı, zamanında ekim, bilinçli gübreleme, sulama, yabancı otlar, zararlılar ve hastalıklar ile mücadele yaparak alınabilir. Kanola tarımı konusunda daha geniş teknik bilgi en yakın Tarımsal Araştırma Enstitüsü ile Tarım İl ve İlçe Müdürlüklerinden alınabilir.

**ÜRÜNÜNÜZ BOL VE KAZANCINIZ
BEREKETLİ OLSUN!**